

Paus Franciscus heeft herhaaldelijk opgeroepen tot 'bewegen' in de kerk. In het kader van het synodaal proces heeft hij opgeroepen tot beweging, over mensen en over geloofsleer. Misschien heeft hij daarbij ook gedacht aan hoe de kerk is begonnen als een beweging van aanhangers van Jezus.

In de weken na Pasen lezen we hoe het gaat in de beginnende geloofsgemeenschappen, de beginnende kerken. In het Bijbelboek Handelingen wordt daarin door de evangelist Lucas uitgebreid verslag gedaan. Er was sprake van heel veel zoeken, gesprekken, ruzies, bijeenkomsten, en die gingen er onder andere over wie nu eigenlijk bij de gemeente van Jezus hoorde en wie niet, wie welkom was en wie niet. De context: Jezus was een Joodse vernieuwer en had vele volgelingen; hij had op vreedzame wijze opgetreden tegen de Romeinse bezetter en de collaborerende Joodse machthebbers; tegen corruptie en tegen uitsluiting. Hij wees geweld af en werd vermoord aan het kruis. Met zijn opstanding ervoeren zijn volgelingen dat de dood niet het laatste woord heeft.

Handelingen vertelt over de ontmoeting tussen Petrus uit het Joodse Joppe en de Romeinse centurio Cornelius uit het hellenistische Caesarea en vertegenwoordiger van de Romeinse bezettingsmacht. Hij sympathiseerde met de Joodse godsdienst, maar gold voor de Joden als heiden. In een visioen krijgt hij de opdracht om Petrus bij zich te ontbieden, en Petrus – ook in een visioen – wordt drie keer uitgenodigd om van onreine dieren te eten. Petrus weigert alle drie keren. Toch durft hij de ontmoeting aan, omdat hij inmiddels tot de conclusie is gekomen dat je geen enkel mens onrein of niet gezuiverd mag noemen. Als Cornelius vervolgens aan Petrus over zijn visioen vertelt, beseft Petrus dat Cornelius door dezelfde geestkracht wordt bezield als de Joodse Jezusvolgelingen. Daarop volgt de waterdoop van Cornelius door Petrus.

Petrus keert terug in Jeruzalem, en moet zich daar verantwoorden voor de Jodenchristenen, voor het feit dat hij *'bij onbesnedenen in huis is geweest en met hen gegeten heeft'*. Men lijkt gerustgesteld door zijn uitleg, maar de tegenstellingen zijn nog niet voorbij. Aan de ene kant zijn er orthodoxe Jodenchristenen die vinden dat de heidenen zich moeten laten besnijden en de hele Thora moeten onderhouden. Aan de andere kant waren er vooral Paulus en Barnabas, die al vele gemeenten in Antiochië hadden gesticht, die dit niet vonden. Knetterende ruzies, die uiteindelijk leidden tot het z.g. Apostelbesluit, later in Handelingen, waar Jacobus, broer van Jezus, orthodoxe leider van de gemeente in Jeruzalem, de knoop doorhakt. De heidenen hoeven zich niet te laten besnijden, maar moeten zich wel onthouden van ontucht en dingen die door afgoderij besmet zijn. Onder verwijzing naar Leviticus worden de heidenen door dit besluit opgenomen als *gerim*, vreemdelingen in de gemeenschap van Joodse discipelen van Jezus.

De opname van Cornelius in de geloofsgemeenschap is dus een cruciaal moment in de geschiedenis van de voege kerk. Zoals we allemaal weten is de kerk in de latere eeuwen een machtskerk geworden, die haar oorsprong geheel uit de Joodse context heeft gehaald, en zowel Joden als heidenen ernstig discrimineerde. De kerk is

ontrouw geworden aan de visionaire ervaring van Petrus dat je geen enkel mens onrein of niet gezuiverd mag noemen. Het schilderij op de voorkant van het liturgieboekje is gemaakt in de hoogtijdagen van de macht van de kerk. Een nederig hoopje mens, Cornelius, knielt diep voor een oude wijze Petrus die hem met water doopt. De schilder vergat kennelijk om verder te lezen, waar Petrus tegen de knielende Cornelius zegt: 'sta op!! Ik ben ook maar een mens!'

Wie zou voor ons nu een Cornelius zijn? Het bevraagt ons over onze eigen discriminaties: is iedereen eigenlijk welkom? Waar het discrimineren in maatschappij en politiek toeneemt en al dreigende vormen aanneemt, zou toch zeker in geloofsgemeenschappen dat niet moeten gebeuren. Toch moeten we bij ons te raden gaan hoe we discriminatie tegen kunnen gaan; en kerkleiders zouden moeten stoppen met homoseksuelen en transmensen buiten te sluiten en vrouwen uit het priesterambt te weren.

Want de afwijzing van discriminatie hangt ook samen met de oproep tot liefde in de Evangelielesing, die onmiddellijk volgt op het verhaal van de wijnstok en de ranken.

In de tekst is er acht keer sprake van liefde, liefhebben, en wordt in verband gebracht met vreugde, gebod en vrienden. Wat betekent het in de praktijk? Vaak wordt het afgekort tot 'Goed doen voor anderen, want Jezus deed goede dingen voor mensen'. Dat klopt, maar er is meer. Laten we kijken naar de liefde die Jezus ons heeft voorgeleefd. Hij komt uitgestotenen tegemoet, hij haalt verworpenen weer terug in de gemeenschap. Jezus spreekt de overspelige vrouw vrij van zonden; hij geneest de besmettelijke en uitgestoten melaatse en brengt die terug in de gemeenschap. Jezus stopt de rouwstoet van de overleden Nain, raakt hem aan en zegt 'sta op', vanuit de dood naar het leven. Dit is meer dan gewoon helpen, meer van vrijgevigheid, dit is omarmen, iemand opnemen in je midden. Dit vraagt iets van jezelf. Doen wij dat ook? Dat is moeilijk, maar, zo zegt Johannes, het is de sleutel naar echte liefde en naar een leven in waarachtige vreugde. Laten we zo Jezus volgen en een waarachtige geloofsgemeenschap zijn.

Amen